

Pola

Nro 10

Esperantisto

XXX OKTOBRO
JARO 1936

Esperantysta
Polski

ELDONANTO WYDAWCA POLLANDA ESPERANTO-DELEGITARO
REDAKTANTOJ PROF. DR. ODO BUJWID — MGR. TAD. HODAKOWSKI
REDAKTORZY

APERAS 1-an DE CIU MONATO. REDAKCIAN MATERIALON ONI PETAS SENDI ĜIS LA 20-a DE
CIU MONATO. LA REDAKCIO ESTAS RAJTIGITA LA Ŭ BEZONO SANGI LA TEKSTON DE MANUSKRIPTOJ.

UNIVERSALA ESPERANTO-ASOCIO

La lastaj okazintaĵoj.

Esperantistoj sendube bone memoros, ke la voĉdonado de la delegitoj pri la ŝanĝo de la statuto kaj sekve la translokigo de la oficejo montris, ke 80% el tiuj, kiuj voĉdonis, aprobis la ŝanĝon. Pro tio, ĉiu atendis baldaŭan solvon de la problemo kaj komencon de la vere necesa laboro de la centra oficejo.

Bedaŭrinde la svisaj protestintoj rifuzis akcepti la rezulton kaj ne ĉesigis la leĝan proceson, kiu malhelpas la translokigon kaj aldonas altajn kostojn al la jam suferanta budĝeto de nia organizo. Por pravigi tiun agon, ili prezentas ses kritikojn: — Oni sendis aerpoŝte bultenojn al kelkaj malproksimaj landoj; la cirkulero al la delegitoj estis subskribita de la prezidanto, sed ne de la Direktoro, ktp. Sed la unua kritiko estis, ke la Prezidanto ne formale voĉdonigis la Komitaton pri okazigo de la delegita voĉdonado. Tio estas vera, ĉar ekzistis jam antaŭ voĉdono de la Komitato por translokigo al Londono. Neniu bonvola homo pretendos, ke estis necese revoĉdonigi ĝin kaj malŝpari ankoraŭ kelkajn monatojn kun la koncernaj altaj elspezoj por nur formala aprobo de la delegita voĉdonado pri aliigo de la statuto, kiu estas la sekvo de la aprobo jam donita. Kaj

kion tia dua voĉdono de la komitato estus ŝanĝinta en la rezultato?

Post la 4a de julio la Prezidanto traktis kun la protestintoj, kaj dum la unuaj tagoj de la Viena Kongreso ŝajne estis espero pri akordiĝo. Je la 14a de aŭgusto li ricevis leteron de S-ro Bouvier, kiu malaperigis tiun esperon kaj montris, ke la protestintoj estas decidintaj konduki la proceson ĝis la fino. Laŭ la kalkulo de la Komitato tiu certe daŭrus minimume sep monatojn, kaj laŭ la advokato, eĉ pli ol unu jaron. U.E.A. ne plu posedas sufiĉe da mono por elteni dum tiom da tempo, ĉar intertempe ĝi povus preskaŭ nenion fari. La protestintoj per leĝa proceso malebligas la funkciadon en Londono, kaj ankaŭ malpermesas, ke la elektita Direktoro laboru en Genevo, dirante ke li estis elektita nur por Londono. Fakte, do, tio signifas la morton de U.E.A. Pro tio, la komitatanoj en Vieno, kun granda bedaŭro, unuanime akceptis la ĉi-kunan rezolucion.

Post la kongreso la Prezidanto vizitis S-ron Stettler, kiu diris, ke li tute ne enmiksiĝis en la ĝeneva proceso. Li vizitis S-ron Bouvier, kiu promesis paroli kun siaj amikoj, kaj doni respondon je la fino de aŭgusto. La respondo alvenis, kaj

denove montris, ke ili ne volas ĉesigi la proceson.

Tio montras, ke kelkaj malmultaj personoj tute ne volas akcepti la deziron de la granda plimulto, sed volas devigi la komitaton resti en Genevo, kvankam ĝi bone scias, ke tio estas finance neebla. La komitatanoj, opiniante ke forta

internacia organizo, kiu volas kaj povas labori en la intereso de la movado, estas pli grava ol iu nomo, decidis starigi novan organizon sub la nomo „Internacia Esperanto-Ligo“. Ili atendas la subtenon de ĉiu Esperantisto, kiu deziras unuecon kaj bonan laboron.

EKSIĜO DE P. E. D. EL U. E. A.

La Estraro de P.E.D. kune kun du membroj de la Ĉefkonsilantaro en la kunsido okazinta la 16. de oktobro 1936. akceptis unuanime jenan decidon:

1) Pollanda Esperanto-Delegitaro ek-siĝas el U.E.A. kaj aliĝas al Internacia Esperanto-Ligo (IEL) en Londono.

2) La supra decido estos komunikita per speciala cirkulero al ĉiuj organizoj apartenantaj al P.E.D., por ebligi al ili voĉdonadon por aŭ kontraŭ la ek-siĝo el U.E.A.

ESTRARO DE P.E.D.

RESPONDO AL LA ARTIKOLO „PROTESTO“

(nro aŭg. - sept. 1936, p. 110).

En tiu artikolo oni riproĉis al mi diversajn aferojn, rilatajn al la translokigo de UEA, kaj al mia sinteno kiel prezidanto de la laborkunsidoj dum la 28-a Kongreso, en Vieno.

Permesu, ke mi respondu per kelkaj vortoj.

Mi ne ripetos la motivojn — kiujn ĉiuj nun konas, kiuj devigis la gvidantojn de UEA proponi translokigon de UEA el Genevo al Londono. Mi nur atentigos pri grava forgeso de la aŭtoro de la artikolo: li ne parolas pri la voĉdonado de la Delegitoj, el kiuj 80% aprobis la ŝanĝon de la statuto kaj la translokigon al Londono. Oni do ne parolu pri rompo de la statuto, ktp.

Pri la elspezoj kiuj rezultos, (oni diras), el la translokigo, oni rimarku, ke tiu translokigo ne estus rompinta nian budĝeton, se kelkaj personoj ne estus procesintaj kontraŭ nin. Sed la esperantistoj ĝoios eksciante, ke anglaj bonfarantoj jam donacis domon apud Londono (preskaŭ en Londono mem), por instalii nian sidejon. Jen bela ŝparo kiun ni faros ĉiujare, kaj kiu staros apud la aliaj, rezultantaj el nia decido.

Estas vere, ke kelkaj esperantistoj, kiuj bedaŭras tiun ŝanĝon, provis malhelpi la decidon de la Delegitoj kaj sin turnis al ĝeneva tribunalo. Mi ne insistos, kiel strange estas vidi esperantistojn petantaj, ke nacia tribunalo decidu kontraŭ voĉdonado de la esperantistaro.

Pri mia sinteno kiel prezidanto de la tri laborkunsidoj, ĉiuj ĉeestintoj scias, ke mi lasis la kontraŭulojn paroli libere dum

du triono de la tuta tempo de tiuj tri kunsidoj. Tamen fine devis proponi al la aŭdantaro, ke oni limigu la paroltempon de ĉiu oratoro ĝis 5 minutoj, sed vane: ilia elokventeco ne estis moderigebla! Pro tio, al s-ro MALMGREN, kiu devis legi kaj diskutigi interesan raporton pri la propagando, restis tempo por legi nur parton de tiu raporto, kaj neniu diskuto povis sekvi. Multaj ĉeestantoj estis forveturontaj je la dek-tria kaj duono ekskursante „Tra Aŭstrio“ per aŭtobuso; jam multaj eliris el la ĉambro. Mi do fermis la kunsidon nur kiam la tempo ne plu permesis daŭrigadon.

Mi ne kontestas, ke s-ro MEDRKIEWICZ estis doninta voĉdonproponon antaŭe, sed ĉe la fino de la kongreso mi ne havis ĝin en la manoj, kaj oni ne trovis ĝin. Sed mi diru malkaŝe ke, eĉ se mi estus havinta tiun proponon, mi ne estus povinta voĉdonigi pri ĝi. Efektive, antaŭ unu monato, la voĉdonado de la delegitoj — nia plej alta instanco, krom la ĝenerala voĉdonado de ĉiuj aktivaj membroj — estis decidinta la translokigon. Eĉ se la kongreso — aŭ pli ĝuste la personoj restintaj en la ĉambro ĝis la lasta minuto — estus voĉdonintaj deziresprimon kontraŭan al tiu decido, la Komitato ne povis ŝanĝi sian vojon kaj devis obei al la Delegitaro.

Kion do faros la esperantistoj? Restas nur unu vojo: ĉiuj samideanoj akceptu la decidon de la Delegitoj, ĉiuj forgesu la kelkfoje akrajn diskutojn: al ĉiuj ni ĝoje prezentos la manon.

L. Bastien.

LA SITUACIO

La esperantistoj estas informita pri starigo de Internacia Esperanto Ligo.

Kiel ĉiuj scias, la decido translokigi UEA en Londonon renkontis kontraŭstaron, ĉefe de svisaj samideanoj. Ili postulis, ke tiu gravega paŝo okazu en maniero tute laŭleĝa, t. e. per laŭstatuta voĉdonado de la delegitoj. Sekve de tiu postulo oni aranĝis voĉdonadon. Sed tiu voĉdonado ne estis ankoraŭ laŭ statuto.

La art. 58 de la statuto diras, ke por ŝanĝi la statuton (translokiĝo ekster Svisujon estas gravega ŝanĝo) estas necesa voĉdonado de la delegitoj. Sed iu ajn, eĉ la prezidanto, ne povas laŭ sia propra plaĉo kaj iniciato okazigi la voĉdonadon. Por tio estas necesa decido de la Komitato aŭ Estraro, aŭ iniciato de kvinono de la delegitoj. Do, por ke la voĉdonado estu laŭleĝa, sufiĉis, ke tiurilata decido de la Komitato aŭ Estraro, korpoj ne tre grandaj, estu formale akceptita. Tiu formala decido mankis, kaj pro tio oni plendas antaŭ la Tribunalo.

La Estraro de UEA diradis al ni: „Fidu al ni, ke ni ja volas nur bonon de Esperanto“. Kaj neniu el ni permesis al si tion dubi. Sed same, kiel ni devas esti lojalaj al la ĝisnunaj gvidantoj de UEA, ni ŝuldas lojalecon kaj bonfidon al ĉiuj aliaj membroj de tiu Asocio. Ni devas do esti same lojalaj ankaŭ rilate al la svisaj samideanoj, kiujn oni nun emas prezenti kiel nigrajn ŝafojn. Ni devas kredi, ke ankaŭ ilian agadon diktas nur la zorgo pri la bono de nia afero.

UEA havas statuton. La statuto ne estas kreita por kuŝi en tirkesto. Oni devas ĝin obei. Tiu obeo ligas ne nur simplajn membrojn, sed ankaŭ la gvidantojn de la Asocio. Se en afero tiel grava, kiel foriro el Svisujo, la gvidantoj ne atentis la statuton, oni ne devas miri kaj surpriziĝi, se iuj protestas kontraŭ tiu malzorgo kaj postulas, ke ĉiu litero de la statuto estu respektata.

La gvidantoj povis eble, antaŭ ol aranĝi la voĉdonadon, esperi, ke la membroj ne insistos tro je la formaleco de la procedo. Sed kun la momento, kiam aŭdiĝis la unua protesta voĉo, tiu espero devis fali. Restis nur — agi precize laŭ la statuto.

Kelkaj emas kompreni la agadon de la svisaj samideanoj kiel nuran ĉikanadon. Ili diras: Eĉ se ni konformiĝus al

iliaj postuloj — kian garantion ni havas, ke ili tuj poste ne trovos novajn punktojn de atako kontraŭ ni? Ŝajnas al mi, ke se oni volus senti sin tiurilate tute sekura por la estonteco, oni devus inviti reprezentanton de la protestintoj, ke li partoprenu kaj kontrolu la tutan procedadon. Falsa estus la ideo, ke tio povus malhonori la Asocion aŭ ties gvidantojn.

En la Nro I. de la Oficiala Bulteno de Internacia Esperanto Ligo ni legas, kiel pravigon pri la fondo de la nova Ligo, ke tiu formala laŭstatuta voĉdonado, kiun volas la svisoj, postulus „minimume tri monatojn kaj posttirus la koncernajn altajn elspezojn.“ Se ne — proceso, kiu povas daŭri eĉ jaron kaj kosti certe multe,

ŝajnus nature, ke el la du alternativoj oni prefere elektu — la unuan. Sed tio ne okazis. Anstataŭ „malŝpari tri monatojn kaj la koncernajn altajn elspezojn“, oni konsideris, ke estos pli facile fari skismon en la movado.

Laŭ la decido de 9 (nur naŭ!) komitatanoj, „la landaj Asocioj, respektive la komitatanoj, estas petataj tuj ekŝiĝi el UEA kaj fondi novan Asocion“. Kaj se iuj Asocioj, komitatanoj aŭ delegitoj ne plenumos tiun peton kaj ne sekvos la gvidanton sur la novan vojon? Tiam okazos civila milito en Esperantujo, komparebla eble nur kun la Ido-skuo en 1907.

Kaj tion ĉi oni povis eviti konformiĝante al la statuto. Por la prezo de nuraj „tri monatoj kaj la koncernaj altaj elspezoj“ oni povis eviti disrompon kaj konflikton, antaŭ kiuj ni nun staras, kaj kiuj certe daŭros pli longe kaj kostos pli multe. Kial oni ne faris tion? Kiuj motivoj diktis tiun danĝeran elekton? Ĉu eble nura spitemo kontraŭ la protestintoj? Ni legis, ke s-ro Bastien klopodis ĉe la protestintoj, ke ili ĉesigu la ruinigantan proceson — kaj ili ne volis. Sed ni ne legis, kiuj estis tiuj nevenkeblaj kaŭzoj, kiuj evidente ĝis tia grado malebligis okazigon de la laŭstatuta voĉdonado, ke oni preferis la disbaton, ol kontentigon de statutaj postuloj.

Mi akcentas, ke ne temas en tiu ĉi momento, ĉu UEA restu en Genevo aŭ iru en Londonon. Sed temas pri tio, ke gvidantoj de la movado trovis pli facila elvoki skismon kun eble neantaŭvideblaj konsekvencoj, ol subiĝi al la statuto.

La gvidantoj petas, ke ni fidu al ili, kaj ni deziras fidi. Sed ni ne povas fidi blinde. La Asocioj, komitatanoj, delegitoj, la reprezentantoj, post kiuj staras la tuta popolo de UEA, ne povas sekvi blinde la alvokon, kiun ili povas kredi nura spito.

La reĝo mortis — vivu la reĝo? Sed la reĝo ne mortis ankoraŭ. Tro frue estas sonorigi funebrajn sonorilojn por UEA.

La statuto de UEA, sufiĉe strange, ne havas specialan ĉapitron pri dissolvo de la Asocio. Nur en la art. 57 ni legas, ke dissolvi la Asocion povas ĝenerala voĉdonado de ĉiuj aktivaj membroj. Sed okazigi tiam voĉdonadon estas ja eĉ pli komplike, ol rearanĝi la regulan voĉdonadon de la delegitoj. Aliflanke, asocioj ordinare dissolviĝas, se ili ne havas plu membrojn. Sed ke UEA restu eĉ sen tri membroj — tio ja ne okazos facile. Se la estraro kaj kelkaj komitatanoj foriros, oni elektos aliajn. Se kelkaj Asocioj foriros — restos aliaj, aŭ eble oni denove reformos la statuton, por doni al la esperantisto pli grandan eblecon aparteni al UEA ekster la landaj Asocioj. De la proceso UEA liberiĝos aŭ per formala adaptiĝo al la statuto, aŭ simple, rezignante forlasi Svisujon, kie pro la malaltiĝo de la svisa franko la situacio iĝas pli favora. Malgrandiĝas la valoro de la luopago, impostoj, oficistaj salajroj, kaj eĉ de la ŝuldoj. Se la svisa mono malal-

tiĝus antaŭ la Pasko, certe la propono pri translokiĝo trovus malpli da simpatuloj.

Gvidantoj de UEA foriras. En la nova Asocio ili okupos analogiajn postenojn. Sed kiam garantion ili doŝos al siaj membroj, ke ili respektos la novan Asocion kaj ties statuton, se evidente tiel malfacila ili trovis respekti tiun de UEA?

Oni diras al ni, ke temas nur pri nova nomo. „La korpon, la kapon, la koron kaj la animon ni restarigos, nur sub alia nomo, en Britlando“. Restos tamen ĉe la Lemano la laroj kaj penatoj de UEA. Restos en Genevo la tradicio, la materialo, la dokumentaro pri la preskaŭ tridekjara agado de la Asocio. Restos fine en Genevo la biblioteko de UEA, kiun la svisa Tribunalo ne permesos forporti.

Okazis en 1907, ke la esperanta popolo restis „armeo sen ĉefoj“, ĉar la ĉefoj transiris en la Ido-tendaron. Kaj la senĉefa armeo venkis la senarmeajn ĉefojn.

Okazis en 1932, ke naskiĝis en Parizo UFE — kaj nelonge ĝi vivis, ĉar venkis la solidareca sento de la esperantistoj kaj la kompreno, ke nur en unueco estas nia forto. Ĉu ni ne esperu, ke ankaŭ nun ni evitos la dramon de la disfalo, ke venkos la sento de Unueco?

Lidja Zamenhof.

Natanela

NLA STELETO.

dediĉita al Dro A. Gurvicz.

Terura, senlima, malluma nubego
vastigis flugilojn sur ter'.
Etingis la stelojn, kaj forte ekregis
mallumo sen fin', sen esper'.

La homoj forĝesis pri amo, frateco,
batalas sovaĝe sur ter'.
Num fluas senfine la larmoj kaj sango,
kaj ĝemas homar' pro sufer'.

Sed brilas senĉese modesta steleto
vokante al am' kaj liber'.
kaj pelos mallumon, per helaj radioj
la verda stelet' de esper'.

I. BUNIN.

MORFEO.

Min ravas via kron', papava ruĝ-purpuro,
Ho vi, mistera gast', loĝanto de l' obskuro.
Jen palas la vizaĝ', malgajas la rigard',
Fiksita nun sur min kun milde flama ard',
Timigas nin Morfe' per sia hor' sensona.

Sed floras en mallum' kun sorĉa flam'
burgona
La dia florokron' kaj gvidas for ĝi min
Al ĝojoplana land', allosa por anim',
Forestas tie bar' por la esper' malnova,
Ka' sonĝ-imagas min mi fora, ĉiupova,
Kaj ne mirigas plu eĉ la kares' de ŝi,
Kun kiu min per mort' disigis iam Di'.

El la rusa: Hilda Dresen.

JUBILEO DE BAGHY KAJ KALOCSAY

En ĉi tiu aŭtuno pasos dudekkvin jaroj, de kiam la du plej grandaj poetoj de nia literaturo: Julio Baghy kaj Kolomano Kalocsay, komencis sian laboron por Esperanto.

Interese koincidas kelkaj gravaj datoj en la vivo de niaj du gvidantaj poetoj: ili naskiĝis en la sama jaro: 1911, ili same estas hungaroj kaj same en Budapeŝto ili grupiĝas ĉirkaŭ si la modernan skolon de la esperanta literaturo. Ludo de la hazardo. Esence kiom da diferencoj koncerne verkistan profilon, laborterenon, legantlar-tavolon... Sed malgraŭ la diferencoj, kun kia egale hela lumo brilas sur la firmamento de nia lingvo tiu ĉi ĝemela steloparo, kies malsamspeca radiado ne malhelpas, eĉ fortiĝas la brilon unu de la alia kaj sorĉas antaŭ niaj okuloj tian diboĉan fajroludadon, ke apenaŭ ni kapablas malfermi la okulojn tiel kurtimiĝintajn al la modestaj meĉoj de nia malriĉa ĉielo...

En la siberiaj militkaptitejoj komenciĝis la eksterordinara esperantista kariero de **Julio Baghy**: tie li gvidis kurson por diversnacianoj, tie vundiĝis por ĉiam lia sentema, justo-serĉanta animo pro la terurajoj de la bestiganta homo, tie formiĝis en li lia filozofio, kiun li volis fari savilo ĝuste kontraŭ tiu bestigo, kaj tie li travivis kun elementa forto la internan ideon, tiun ĉi ĉefmotoron de ĉia Baghy-a verkado ka' ago... Poste li revenis al la patrujo kaj intense partoprenis en la postmilita movado, gvidis kursojn, formis grupon, aranĝis literaturajn vesperojn k. t. p. Kaj venis la internacia labortereno: universala kongresoj, kiujn li partoprenis aktive kaj al kies spirita nivelo li signife kontribuis, kaj la rondinstruado Cseh-metoda, dum kiu li pruviĝis unu el niaj plej talentaj instruistoj. Instruisto, kiu ne kontentiĝas per la strikta prezento de la lernomaterialo, instruisto, kiun neniam formuloj kapablas kateni. Instruisto, kies disĉiploj ne forlasis la movadon, sed restas fidelaj eĉ post jaroj, ĉar vivas en iliaj koroj kun flagranta flamo la sankta fajro, kiun ekbruligis ilia instruanto.

El ĉi tiu tre multflanka laboro rezultis, ke Baghy atingis ĉion atingeblan, kion tre malmulta verkistoj atingas iam en sia vivo: li estas la plej populara homo en nia movado kaj liaj portretoj pendas tiom ofte en la kluboj kiom ofte

nur tiuj de Zamenhof kaj pastro Cseh, kaj samtempe li atingis la plej altan oficialan rekonon, fariĝinte am antaŭ jaroj membro de la Esperantista Akademio.

Se iu petus min, ke mi koncize klarigu al li, kio ja estas tiu Baghy-a filozofio, pri kiu oni povas legi tie kaj ĉi tie, en recenzoj, studoj, foje por, foje kontraŭ: ja mi ne povus alie respondi: la interna ideo. Jes ja, ĝi estas la esenca trato de la homa kaj verkista sinteno de Baghy, ĝin li glorigas per sia prosperanta agado, ĝin li enportigas pere de siaj verkoj, kiuj humile, sed konscie portas sur si la devizon: „AMO KREAS PACON, PACO KONSERVAS HOMECON, HOMEKO ESTAS PLEJ ALTA IDEALISMO“. Jes ja, tiu ĉi filozofio eble ŝajnas tro idealista, tro malfirmbaza, por nia sange reala epoko, ja audiĝis voĉoj kritikaj, kiuj esprimis sian dubon pri la aktualeco de tia filozofio, sed ni konfesu sincere, ĉu la Baghya filozofio kulpas? Aŭ eble la epoko?! Kaj ĉu ne ĝuste tia simpla elementa kredo, tia mondirigardo iom naiva, (ni ne timu la vorton; trafumas mian kapon la naiveco de Sankta Johano en la Shaw-teatraĵo) estas eble tio, kio plej mankas al nia generacio, tiel blinde rapidanta al la abismo?

La granda literaturhistoria signifo de la Baghy-verkaro konsistas en tio, ke per sia ekzisto ĝi pruvis la kapablecon de Esperanto por originala literaturo. Jes, estis ja antaŭ lia apero originalaj romanoj kaj originalaj versoj kaj estis unuopaj esperantistoj, kiu ilin legis, kelkaj poemoj de Zamenhof kaj Grabowski iĝis jam komunaj trezoroj de la Esperantistaro, sed Baghy unua kapablis krei ĉirkaŭ si legantan publikon, jam ne plu unuopulon, sed publikon en la vera senco de la vorto, legantojn, kiuj ne nur legas la libron, sed parolas pri ĝi, komentas ĝin; jes, Baghy alportis la novajon: la apero de Esperanta libro estas socia evento. Kaj li faris ankoraŭ plian miraklon: versoj ĝenerale ne estas vaste popularaj, krom la Zamenhof-poemoj, kiuj ja iĝis por la esperantistaro pli ol similaj poemoj, akirinte la rangon kaj rolon de religiaj himnoj. Sed krom ili kaj eble kelkaj versoj de aliaj aŭtoroj, la esperantlingvaj poemoj ne vekis laŭtan resonadon. Nun venis la Baghy-poemoj kaj ilia dolĉa muziko, ilia facilalta ritmado, ilia fortmuskola impeto enfrapis sin en

la orelojn kaj korojn de la esperanta publiko. De tiam la esperanta verso estas afero ne nur de la poetoj kaj recenzantoj.

Ankaŭ kiel satira prozisto li estas vojrompanto sur tiu ĉi tereno; li verkis lirikajn ĉapitrojn en sia granda romano *Hura* kaj precipe estas lia korinfano la ruze mallerta, ĉarma figuro de Mihok, heroo de bonegaj Baghy-noveloj kiu estas aparte sukcesa vivanta kreaĵo de Baghy, kvazaŭ vivanta persono el nia malgranda Esperanta mondo.

Nepriskuteblaj estas la meritoj de Baghy, ĉirkaŭ la antaŭpreparo de la venonta esperanta dramo. Li mem verkis teatraĵojn; en ili kaj en tiuj de aliaj aŭtoroj li aktoris kun granda sukceso; kaj kiel reĝisoro li faris miraklojn: el kelkaj bonvolaj, inteligentaj, sed neniel faksportaj amatoj li ellogis tiel brilajn prezentadojn, ke, trankvile ni povas diri li atingis la maksimumon, kiun oni povas atingi. Kaj li semis grajnon, kiun la estonto rikoltos...

Dr. med. ĉefkuracisto en hospitalo por infektaj malsanuloj, docento ĉe la budapeŝta Universitato, post la milito aktiva partoprenanto en la Esperanto-movado, gvidinto de kursoj, ĉefredaktoro de *Literatura Mondo* en ambaŭ periodoj ĝis nun, verkanto de sinsekve aperantaj libroj; jen la eksteraj datoj el la vivo de tiu granda Esperantisto kaj granda homo, kiun ni konas sub la nomo de Koloman Kalocsay.

Per verstradukoj li komencis sian verkistan karieron kaj ankaŭ nun se la orelo de Esperantisto ekfrapas lia nomo, tuj venas en la kapon memorbildo pri tiu el liaj majstraj traduklibroj. Kaj vere, la Kalocsay-tradukoj surhavas ian individue karakterizan stampon, kiu ne nur mankis en ĉiu tradukaĵo, aperinta antaŭ li, sed kiu levas liajn tradukojn alte super la ĝistiaman akiraĵon de la Esperanta literaturo. Kio estas la sekreto de liaj tradukoj? Bonajn tradukojn ni ja trovas antaŭ li, sed la ĉefa kaj plejparte la sola gajnaĵo de tiuj tradukoj estis la forma solvo. La lingvo ankoraŭ ne estis ellaborita kaj la tuta energio de la tradukanto elĉerpiĝis en la serĉo de forma solvo, por io plia ne plu restis forto. La esenca supereco de Kalocsay kuŝas tie, ke la perfektecon de la formo li levis tiel alten, ke la forma solvo por li ne plu estas problemo, do li havas energion por transplanti ankaŭ la humoron, individuan guston de la tradukota ver-

ko kun ĉiuj ĝiaj nuancoj, koloroj. Jes Kalocsay estas kreanta ĝardenisto, kion li transplantas, tio enradikiĝas en la Esperanta humo kaj ekfloras je mirinda nova vivo, kelkfoje la nova vivo radias pli riĉan brilon ol la originalo. Vivanta voĉo parolas el tiuj ĉi libroj, nenie aŭdiĝas la raŭka knarsono de artefariteco, nenie tramalsekiĝas postsignoj de ŝvitado en laboro. Tre simpla estas la sekreto de tiu ĉi nova tradukarto. En la tradukita verso Esperanta la lingvo la unuan fojon ĉi tie vekigis je vivo. Tia eksternordina rezulto ne povis resti sen vastefikaj sekvaĵoj. Kalocsay ne apartenas al la tipo de memcentra, memrigardanta artisto, kiu eble naskas artverkojn sed de kiu neniu povas lerni ion; ne, Kalocsay donis ne nur ekzemplon, li faris pli: li konsciigis en si mem sian labormetodon kaj cedis ĝin al komuna trezoro. Tio klarigas, ke lia traduko portis kun si ĝeneralan ekfloron de la Esperanta verstraduko: de tago al tago aperas novaj junaj talentoj; eldoniĝas Antologioj, kiuj en inda kvanto kaj artnivelo prezentas la poezion de iu nacia literaturo. Kaj ĉio ĉi ne estis imagebla antaŭ la eklaboro de tiu ĉi perfekta artisto kaj certmana edukanto.

La signifo de la originala poezio de Kalocsay kuŝas en tio, ke ĝi unue levis la Esperantan poemon egalranga al iu de la elitaj naciaj literaturoj. Unue ni sentis, ke la modesta rivereto de la Esperanta poezio kontaktiĝis kun la ĝisanta fluo de la eŭropa liriko. Komence de la plej sekrete delikataj animvibradoj, de la plej embuskaj subkonsciaĵoj, de la plej veluraj humornuancoj, de la plej petoleme ĉarmaj amoludoj ĝis la tragika malheliĝo de mondproblemoj, ĝis la katastrofa ĥaosiĝo de individuaj kaj kolektivaj sortoj, ĝis la fine tamen venkespera volo de la homo de l' estonto; jen problemoj, sentoj, humoroj de moderna homo, kiuj en Esperanto unue eklaŭtis sur la bronzo sonanta de Kalocsay!

Erarus tiu, kiu pensus, ke la lingvisto estas ia aparta homo en Kalocsay. Ke la poeto kaj scienculo estas apartaj personoj. Ne, lia okupiĝo pri la lingvistica flanko de la movado estas nur alproksimiĝo al la sama celo, el alia flanko. La celo: viviĝo de la lingvo kaj ĝia evoluigo al tia nivelo, ke ĝi estu kapabla esprimi ĉion, kion homaj cerboj kaj koro diktas, jes, li celas fari la lingvon

inda ilo por la homaro, strebanta alten. Li rekonis, ke por fari altnivelan literaturon, ne sufiĉas la dek ses reguloj kaj la trunka vortaro de la fundamento: estas bezonataj nuancoj kaj en la vortoj (neologismoj) kaj en la sintakso. Humile kaj kun fera volo li sin jetis al studado de la ekzistanta lingvo-materialo, ĉefe al la verkoj de Zamenhof kaj la rezulton de sia laborego li transdonas al ni en la Plena Gramatiko kaj en siaj lingvistikaj artikoloj. Kaj al la leganto malkovriĝis tute nova mondo: neniam ankoraŭ aperis al ni Esperanto en formo tiel muskola, tiel vivoŝvela, kiel en la verkoj de la plej genia malkovranto de ĝiaj leĝoj.

La redaktora seĝo portis al Kalocsay multegan laboron, sed lia redaktoreco portis al la Esperanta literaturo multegan benon. Lia bonvola reviziado, liaj ĉiam modeste prezentitaj valoregaj konsiloj, helpis al multaj talentaj samideanoj; lia pasio al malkovro de novaj talentoj konatigis multajn novulojn al la publiko, lia fantazio riĉa je ideoj, lia ne-laciĝebla instigemo al laboro jam naski-

gis multajn librojn, artikolojn... Kaj certe oni jam rimarkis, ke Kalocsay havas ian propran manieron de korektado: ankaŭ sur tiu ĉi tereno li sekvas la principon de neceso kaj sufiĉo, nome li korektas nur la nepre necesajn, sed lasas validiĝi la individuan stilon de la korektito.

Multaj imagas Kalocsay'n kiel nuran literaturiston, kiun la movada parto de Esperanto ne multe interesus. Erarol! La movado interesas lin same, kiel la literaturo. Li rekonis, ke Esperanto nur helpe de sia literaturo povas ĝisatendi sian ĝeneraliĝon, ke la estonto de la lingvo baziĝas sur ĝia literaturo, tial li akcentas ĝian gravecon. Por li la literaturo ne estas io memcela, kiel ankaŭ la lingvo ne estas memcela: en lia mondkoncepto ambaŭ servas la venontan pli perfektan homon.

Ni deziru al niaj jubileantoj, ke la fruktoplajn dudekkvin jarojn sekvu ankoraŭ multaj-multaj jaroj plenaj de sano kaj sukcesa laboro.

L. Totsche.

DR. LEOPOLD DREHER

Gaborprogramo de P.E.D. por 1936-1937

Komisiite de VII. Tutpollanda Kongreso de Esperanto, ellabori por la tempo ĝis la Jubilea Kongreso de Esperanto specialan laborprogramon de pollandaj esperantistoj, mi prezentas ĝin laŭsekv:

Art. 1. — Laŭ decido de la VII. Tutpollanda en la tuta lando estos aranĝataj solenaĵoj por honori la 25-jaran jubileon de la esperantista agado de prof. Dro Odo Bujwid. Ili formas apartan punkton en la laborprogramo, tamen nedisigeble ligitan kun la tuta jara laboro. Ili devas nepre okazi en la jaro 1936, kiel la jaro, en kiu pasas 25 jaroj de post la momento en kiu aktive ekagis la estimeginda jubileulo por nia kara afero.

La festaranĝoj konsistas el solenaj festvesperoj, kiuj okazos almenaŭ unu fojon en ĉiu urbo; krom laŭvola temo de la festvesperoj deviga estas a) unu festparolado honoranta la agadon de la Jubileulo, b) festkajero esprimanta danksentojn de la lokaj esperantistoj al la Jubileulo kaj enhavanta iliajn man-subskribojn, sendota al la Jubileulo el ĉiu urbo aparte. La nomoj de la subskribintoj devas esti klare legeblaj kaj alhavi adresojn detalajn po ke — kun la permeso

de la Jubileulo — ili povu formi materialon por adresaro de pollandaj esperantistoj, kiun priparolas art. 4.

Art. 2. — Krom laŭvola labormaniero, ĉiu grupo esperantista disvolvas agadon propagandan por la Jubilea Kongreso de Esperanto 1937, okazonta en Varsovio.

Tiucele ĝi, laŭ sia postulo, ricevas de la L. K. K. aŭ de la Estraro de P. E. D. la oficialan bultenon de L. K. K. kaj aliajn informojn pri preparlaboroj de L. K. K.

L. K. K. akceptas en unu el siaj ordinarnaj kunsidoj konforman decidon pri ĝustatempa informado al la esperantistaj grupoj en Polujo per t. n. enlandaj informbultenoj, t. e. destinitaj speciale por Polujo. La grupoj klopodas pri enpresigo de la enlandaj informoj en la loka gazetaro helpe de speciala esperantista ĵurnalisto, laŭeble ano de la loka grupo (gazetara servo).

La lokaj grupoj aranĝas komence de 1937 almenaŭ po unu propagandan publikan kunvenon kun la celo propagandi amasan vizitadon al la Jubilea Kongreso en Warszawa laŭ rabatitaj veturbiletoj (propagandaj kunvenoj).

La lokaj grupoj klopodas pri disgluo de la kongresaj senpagaj afiŝoj en videblaj lokaj (afiŝoj pri la Jubilea).

Art. 3. — Por ebligi amasan vizitadon al la Jubilea, pri kiu estas parolite art. 2., la lokaj grupoj aranĝas ne nur en la vintraj monatoj, sed ankaŭ senpere antaŭ la Jubilea specialajn kursojn de Esperanto por personoj, kiuj deziras ĉe esti la Jubilean.

La Estraro de P. E. D. sendas al la grupoj specialajn artajn afiŝojn, kiuj anoncas kurson gvidotan okaze de la Jubilea. La prezo de la afiŝoj estos, pro la granda nombro de la presaĵoj, tre malalta.

Art. 4. — La Estraro de P. E. D. klopodas ke la Red. de la Adreslibro de Pollandaj Esperantistoj eldonu la 1-an de jun. 1937 novan kajeron de la Bulteno, kies numero unua aperis en Julio 1935.

Art. 5. — La eldonantoj de Pola Esp. „zorgas, ke aperu en la monato junio 1937 speciala” dulingva numero dediĉita al la Jubilea kaj ties propagando. La numero estas senpage sendota al ĉiuj pollandaj gazetlegejoj publikaj kaj al ĉiuj pollandaj redakcioj.

Art. 6. — La grupoj estas morale devigitaj klopodi, ke la Jubilean aliĝu kiel eble plej multaj personoj.

La grupo, kiu sukcesos sendi al la Jubilea la plej grandan (relative) nombron de partoprenantoj, akiras la „pokalon de pollandaj esperantistoj” por 1937.

La kriterio de la sukceso estas la distanco de la konkuranta loko ĝis Varsovio kaj la nombro de la loĝantoj de la konkuranta loko.

Art. 7. — Laŭ interkonsento farota kun LKK kaj kun IEL, la grupo, kiu sendas minimume 50 aliĝojn al la Jubilea samtempe, akiras la rajton enkasigi duonon de la kotiza mono por si mem, resp. redoni ĝin al postulantoj, kiuj apartenas al la 50-o da partoprenantoj, tiel ke ili efektive rajtas pagi nur duonan kotizon, pere de la grupsekretario.

Art. 8. — Varsovio kaj ties grupoj ne partoprenas la privilegion cititan en art. 6. kaj 7.

KLARIGOJ.

Pri art. 1. — Pri la tuta laborprogramo kaj speciale pri art. 1. m. interparolis, okaze de mia restado en Białystok la 23-an kaj 24-an de junio k. j., kun la prezidinto de la VII. s-ano Ŝapiro, membro de la Komitato por honori la 25-jaran jubileon de prof. Bujwid. S-ano Ŝapiro sugestis pri punkto b) de art. jenon: la apartaj festkajeroj estas sendotaj de la grupsekretarioj al la sekretario de la Komitato por honori la 25-jaran jubileon de prof. Bujwid, kiu sekretario, loĝante en Kraków, klopodos, ke en Kraków okazu en decembro 1936 impona jubilea festvespero: la diversurbaj festkajeroj estos enmanigataj ĉe tiu Krakova festvespero al la Jubileulo.

Sekve, la festvesperoj en ĉiuj urboj devas okazi en novembro 1936, kaj la festkajeroj estas sendotaj al Kraków (la adreso de la sekretario estos komunikita en „P. E.” en la numero aŭgusta) plej malfrue la 1-an de dec. 1936.

Pri art. 4. En la novan kajeron de la Adreslibro estas metotaj ankaŭ la nomoj de esperantistoj, sed nur de tiuj kiuj sukcese finis esp. kurson, aŭ kiuj, lerninte sen instruisto, akiris ateston pri sciado de Esperanto.

Pri art. 5. — Estas kompreneble, ke la speciala numero de „P. E.” devas porti speciale belan veston kaj esti presata sur bona papero kaj per iom pli grandaj literoj.

Pri art. 8. — La nepartopreno de Varsovio en la konkurado estas komprenebla el la senco de la konkurado, kiu konsistas en altiro de kiel eble plej multaj vojaĝantoj al Varsovio mem. La „pokalo de pollandaj esperantistoj” tamen povas transiri al iu el Varsoviaj esp. grupoj en unu el la jaroj postsekvontaj la Jubilean Kongreson, ĉar la laborprogramo 1936—1937 estas konsiderata kiel la unua en la serio de laborprogramoj 2-jaraj poste precize ellaborotaj laŭ ekzemplo de Britoj, Svedoj kaj aliaj.

(**Rim. de la Red.** Ni timas, ĉu la projekto pri honorado de prof. Dro Bujwid povos esti realigita pro fervojaĝo de la jubileulo).

25 JAROJ DE ESPERANTO

En la tempo, kiam la movado esperantista travivas sensimilan krizon, kiam ĉiutage la gazetoj anoncas pri la morto de plej malnovaj fideluloj, pri la forlaso, foriĝo de plej esperigaj kolonoj, kiam tutaj landoj forfalas de nia procesio — kiam eĉ en la korojn de la persistemaj kaj restintaj fideluloj komencas enŝteliĝi du-

bo — en tia momento, kiel kare kiel dolĉe estas konstati ke niaj vicoj ankoraŭ malproksimaj estas de malpleneco. Ke ankoraŭ restis tamen neforigebluloj. Ke estas homoj, kiuj sukcesis la ekzamenon de senlaca persistemo.

Jakobo Ŝapiro! Kiu tiujn du vortojn ne konas — tiu ne rajtas sin nomi Espe-

rantisto. Jen vera samideano! E-isto, kiu ne lasas pri si forgesi. Ĉar efektive, ne pasas ia tempo sen tio, ke lia nomo ne elnaĝadu. Kiom longe mi tiun nomon konas, mi ne povas al mi memorigi ian pli longan temp-periodon, dum kiu lia nomo ne elnaĝadu.

Kaj konas mi Joŝon (ĉiaman „Babilulon“) jam pli ol longe.

Mi memoras la unuajn tempojn, kiam mi lin ekkonis. Tio estis dum la germana okupacio. Ĉu la esperantista movado tiam ekzistis? Pli juste estas nomi tiun ekziston vegetado. Sur la fingroj de unu mano oni povus kalkuli la tiam agemajn samideano'n en Polujo. Kaj inter tiuj malmultaj okupis unu el plej videblaj lokoj Ŝapiro. Kaj ĝuste tiam estis Łódź (li loĝis tiam en Łódź) kiu fieris pro pleja agemo en Esperantujo (se ne tutmonda, do almenaŭ pollanda)... Baldaŭ poste Ŝapiro transveturas al Białystok. Kaj nun ni ree renkontiĝas kun ia „koincido“: ĝuste tiam estis Białystok, kiu rajtis fieri, kiel plej agema esperanta urbo en Polujo. Kaj estis ĝuste tiuj du urboj, kie unue aperis stratŝildetoj kun surskriboj: Zamenhofa. Ekde la tempo, kiam Ŝapiro por konstante ekloĝis en Białystok, ni

vidas en tiu urbo, krom la Zamenhofstrato, ankaŭ gvidfolion, esperantan tekston en la oficiale de la urbestro eldonita pola gvidlibro, ni ricevas, danke al la senlacaj penadoj de tiu fervorulo, multajn oficialajn materialojn, dokumentojn, koncernantajn ĉu Zamenhofon, ĉu Esperanton. Fine (fino kronas la verkon) ni vidas Ŝapiron sur foto, kie li enskribiĝas en oran libron, dum plej solena ceremonio: fundamento por monumento al Zamenhof en plej honora loko de la urbo.

Nemencieblaj estas ĉiuj meritoj de tiu neelĉerpiĝulo (scivoluloj havas la eblon ekkoni iom pri lia agado en la Enciklopedio de Esperanto). Ĉi loke mi plej ĝoje kaj kun plej pura konscienco volas proponi, ke en la esperanta movado ekzistu ordeno: „por la merito“.

Kaj se la ĉef-instancoj de nia Movado akceptus tiun proponon, do inter la unuaj nomoj de la listo de l' dekoraciotoj, klare vidiĝu la vortoj Jakobo ŜAPIRO.

Okaze de la arĝenta jubileo de via edziĝo kun Esperanto, akceptu, kara Amiko, plej koraĵajn salutojn kaj gratulojn de via sincera.

Edvardo Wiesenfeld L. K.

SOLENA JUBILEO OKAZE DE DEKJARA LABORA AGADO DE SILEZIA VOJEVODO DRO MICHAŁ GRAŻYŃSKI

Nur malmultaj homoj ludis en Polujo en la rekonstruo de la Patruo tiel gravan rolon, kiel la silezia vojevodo dro Michał Grażyński, kiu festis en la lastaj tagoj de septembro 1936, sian dekjaran jubileon sur tiu respondeca posteno.

Kun kia entuziasma aprobo de la longjara meritplena agado akceptis la socio la sciigon pri la jubileo de dro Grażyński, pruvas la fakto, ke okaze de tiu festo ĉiuj komunumoj de la granda vojeda distrikto sendepende de la partia aŭ nacia aparteneco de la komunumaj konsilantoj eknomis dron Grażyński unuvoĉe sia honora civitano.

Kun nekomparebla energio ekkomencis dro Grażyński antaŭ dek jaroj en la tempo de ĝenerala politika haoso kaj granda eksterlanda agitado kontraŭ la apartenado de Silezio al Polujo sian laboron sur la grava posteno kaj kun grandintencaj celoj por la estonteco li el-laboris politikan kaj ekonomian planon, kiujn li decidis plenumi kun neŝancebla kaj nelacigebla fervoro kaj kiujn li ne

lasis malgraŭ forta kontraŭagado.

Laŭ politika vidpunkto ĉiam respektante la rajtojn de naciaj minoritoj, li klopodis organizi sian planon tiamaniere, ke li entuziasmigis ĉiujn fervorulojn por efika agado kaj neniu sukcesis lin malhelpi per maljustaj atakoj en lia difinita celo. Laŭ ekonomia vidpunkto li ankaŭ sukcesis plenumi sian planon koncerne al rekonstruo de sia distrikto, kaj tiu post dek jaroj brile realigita plano rikoltis nun belajn fruktojn. Malgraŭ la krizo kaj ankaŭ politika kontraŭagado reviviĝis la silezia industrio post sia minaca falo kaj ĝi povas hodiaŭ konkuri kun plej grandaj industriaj centroj de la mondo.

Menciinda estas la brila agado de dro Grażyński sur kampo de konstruado de stratoj kaj novaj fervojoj. En tiu direkto povas lia fervora laboro servi kiel modelo ne nur al aliaj provincoj de Polujo, sed ankaŭ al eksterlando.

Koncerne al publika klereco li substrekis antaŭ dek jaroj sian rolon sur tiu

grava agadkampo tiamaniere, ke la pola lernejo devas fariĝi centro de nacia agado kaj la problemo de la pola lernejo devas esti plene solvita konforme al intereso de pola nacio. Kaj tiu plano grandioze sukcesis.

Dro Grażyński estas ankaŭ prezidanto de polaj skoltaj kaj li solvis la skoltan problemon en tiu direkto, ke li suk-

cesis interkonsentigi la nacion ideon kun internacia skolta agado. Li fondis ankaŭ profilaktikan malsanulejon kun mil litoj por tuberkulozaj infanoj en Izdebnia.

Tiu granda civitano meritas, ke lia nomo brilu en la Ora Libro de rekonstruintoj de Polujo kiel modelo de unu el la plej meritplenaj patriotoj.

Nusia Bertig-Dattnerowa.

ESPERANCKA GRAMATYKA

Žarcik sceniczny — przeznaczony na wieczory propagandowe — rocznice itp.

Sala szkolna. Poszczególne końcówki i formy gramatyczne winne być narysowane na kartonie — w odpowiednich momentach nauczycielka bierze je kolejno ze stołu, by pokazać dzieciom.

Osoby:

Nauczycielka.

Dzieci.

N. Cicho dzieci! Dzisiaj w szkole ściśle — krótko — choć powoli Nim wieczorne błysną zorze — Wnet zasady wam wyłożę — Wobec zacnej tej publiki — Esperanckiej gramatyki. A więc śmieście się!...

D. Ha! ha!

N. Jeden jest rodzajnik „la” I na wszystkie się nadaje Liczby, przypadki, rodzaje.

D. (zdziwione na wesoło) I na wszystkie się nadaje Liczby, przypadki, rodzaje?

N. (potakuje) Rzeczowniki: „kto” — i „co” Wszystkie kończą się na „o” W liczbie mnogiej zaś — ojoj! Zapłakane mają „oj”

D. (płaczliwie) W liczbie mnogiej zaś „ojoj” Zapłakane mają „oj”!

N. Któżby nie znał przymiotnika? Czy męczyzna — czy podwika, Czy odnośnie „ten” czy „ta” Wszystkie kończą się na...

D. (kończąc) „...a”!

N. Liczebników małe grona — Starczą jednak do miliona — (pokazuje)

Unu — du — tri — kvar — kvin — ses Sep — ok — naŭ — dek. Więcej chcesz? Mifych zasię zaznasz chwil, Kiedy wygrasz choć: centmil —

I to nie mniej — ani więcej!

Cent: sto znaczy — tysiąc: mil,

Razem: centmil: sto tysięcy!

D. Cent mil znaczy sto tysięcy! (pokazuje na sobie i dzieciach)

N. Teraz zaś zaimki ci powiem:

mi, ci, li, ŝi, ĝi.

D. (pokazują również)

— Mi — ci — li — ŝi — ĝi.

N. Liczbę mnogą znasz w tej chwili. Już na pamięć: ni — vi — ili.

D. W liczbie mnogiej: ni, vi, ili.

N. Teraz zaś największa sztuka. By nie poszła w las nauka, Czeka was tu form bez liku Przy odmianie... czasowników. Powtarzajcie ze mną wraz: Teraźniejszy zawsze czas Piękną ma końcówkę „as”.

D. Teraźniejszy zawsze czas Piękną ma końcówkę „as”.

N. A zaś przeszły — chytry lis Mówi gramatyczki spis Ma końcówkę śmieszna „is”...

D. Mówi gramatyczki spis Ma końcówkę śmieszna „is”!

N. Teraz powtarzajcie w głos: Że czas przyszły — zrządził los. Kończy się jak nos — na „os”.

D. Że czas przyszły — zrządził los Kończy się jak nos — na „os”!

N. Nowa forma myśl zaprzęta, Imiesłowy weźmy z kąta, Czynne: inta, anta, onta.

D. Czynne: inta, anta, onta!

N. A zaś bierne — dziatwo złota, Całkiem łatwa już robota!

Piszcie: ita — ata — ota!

D. Bierne: ita, ata, ota!

N. Pędź co sił! Goń, pędź co tchu! Nie chodź tam — a siedźże tu!

Tryb rozkazujący: „u”!

D. Tryb rozkazujący „u”!

N. Gdyby był śnieg i mróz Jechałby na płozach wóz.

Warunkowych trybów mus
Kończyć się zawsze na „us”.

D. Trudno jeśli taki mus
Kończy się ten tryb na „us”.

N. Ot — i już po czasowniku.
Będzie koniec z gramatyką.
Przysłóweczki: dobrze, źle,
Na pytanie jak — i gdzie?
Mają na koniuszku „e”!

D. Na pytanie jak — i gdzie?
Mają na koniuszku „e”.

N. Teraz — gdyście już poznali
Gramatyczkę — działki małe.
Powtarzajcie za mną razem,
Ale wyraz za wyrazem:

D. z N.

Esperanta vera homo
Ne demandas pri la nomo,
Ĉiujn amas en la koro.
Ne ekzistas hom-koloro,
Homa raso, homa sekso,
Ĉiujn laŭ la kor'-amplekso,
Ĉiujn laŭ la kor' flamanta
Amas homo esperanta.

N. (sama)

Homo vere esperanta!
(kurtyna)

Józef Toczyski

ALBUMPAGO.

Kvazaŭ ga'e flugetanta,
multkolora papili',
kun florkrono sur la kapo,
tra la vivo flirtas vi.
Kie vi preterpaŝadas
tuj eksonas birda hor'
kaj kapsignas la floretoj
ĉarme je via honor'.

En rigardo via, varma
kiel hela sunobril',
sur ebena via frunto
kuŝas paca kortrankvil'.
Ne jam vundis vin amara,
senkompata elreviĝ';
ĉirkaŭ via buŝ' vidiĝas
ne jam sulk' de malfeliĉ'.

Longe daŭru via revo,
senmalica vi, infan',
kiu povas porti vian
tutan mondon sur la man'.
Gardu viajn iluziojn
pri la vivo ka' la am',
ne bruligu la flugilojn,
papili', al lampoflam'.

Jan van Schoor.

PROTOKOLO DE KUNSIDO DE U. E. A. — KOMITATO EN VIENO JE LA 15-a DE AŬGUSTO 1936

ĈEESTIS: La Prezidanto (Gen. L. Bastien), P. W. Baas (Nederlando), O. Bujwid (Polujo), I.R.G. Isbrücker (Nederlando), P. Kempeneers (Belgujo), E. Malmgren (Svedujo), A. C. Oliver (Britujo), P. Petit (Francujo) kaj J. R. Scherer (Usono).

La Ĉeestantaj Komitatanoj de U.E.A.,
post lego:

1) de la letero de S-ro Bouvier, de la 30-a de julio 1936. kiu antaŭvidigas esperon de akordiĝo pri la nuna proceso.

2) de la letero de S-ro Bouvier, de la 13-a de aŭgusto 1936. kiu malaperigas tiun esperon kaj montras, ke la protestintoj estas decidintaj konduki la proceson ĝis la fino,

konsiderante, ke tiu decido de la protestintoj malhelpos la translokigon de la oficejo de U. E. A. al Londono dum pluraj monatoj; ke tio igas nebla la komencon de la laboro por la venonta jaro kaj eĉ ĉiun seriozan taskon dum pluraj mo-

natoj; ke en la nunaj cirkonstancoj tio signifas la morton de U.E.A.

komisias sian Prezidanton por fari tuj ĉe S-ro Stettler kaj ĉe la protestintoj lastan klopodon por ke tiuj ĉi rezignu sian agadon kaj por eviti la baldaŭ timotan katastrofon.

En okazo de malsukceso aŭ de netuja sukceso decidas, ke la Landaj Asocioj, respektive la Komitatanoj, estos petitaj, ke ili tuj ekŝigu el U. E. A. kaj fondu novan Asocion sidantan en Londono, ne akceptas la ekŝigon de S-ro Goldsmith kiel Direktoro, kaj decidas, ke li estos proponita kiel Ĝenerala Sekretario de la nova asocio.

Komisias sian Prezidanton kaj sian Direktoron por pristudi post konsiliĝo kun juristoj, la demandojn, kiujn sekvigas tiu rezolucio: provizora statuto, forlaso de la posedaĵo de U. E. A., ktp.

Pri la nuna Proceso:

En la dirita okazo de malsukceso, decidas, ke proceso, kiu ne plu interesos la novan Asocion, estos forlasita, post konsiliĝo kun juristoj.

SILENTO

Estis jam nokto, kiam ili silente aliris al la ĝardenpordeto. Ĉio estis jam dirita. Li definitive konvinkiĝis, ke ŝi nur flirtis kun li por kontentigi sian vantacon, ke ne estis amo, nur mensogo kaj ke ŝi ludis kun li, kiel kato kun muso.

La silento premis, kiel premis ankaŭ la aero, saturita de dumtagaj elspirajoj kaj varmigita de la julia suno. Estis sufoke, peze... Kaj kiel la ĉielo graveda per elektro estis jen... jen..., akuŝonta per fulmo kaj tondro, tiel ankaŭ ilia silento kaŝis en si ion timigan kaj ne estis plue tolerebla.

— Se la dento doloras kaj ne estas kuracebla oni devas ĝin elŝiri... — obtuze eksonis la vortoj tra la silento — adiaŭ!

Li abrupte kisis ŝian manon kaj rapide foriris.

Si volis lin haltigi..., ion diri..., sed estis jam malfrue.

Li malaperis kunfandiĝinte kun la mallumo de l' nokto.

I. Dratwer.

GRATULO.

Societo „Esperanto“ en Kraków esprimas al sia longjara kaj meritplena animo S-ino Nusia Bertig-Daltner siajn plej korajn bondezirojn okaze de ŝia edziniĝo, okazinta la 4. de aŭgusto 1936,

Ważne dla szkół i samouków! ZNIŻKA CENY.

Już ukazało się II-gie wydanie aprobowanego przez Ministerstwo W. R. i O. P. podręcznika esperanckiego pt. „LEKCJE JĘZYKA ŚWIATOWEGO ESPERANTO“ — w opracowaniu **prof. Sygnarskiego** z przedmową **prof. uniwersyteckiego dra Bujwida**. Cena podręcznika, zupełnie zmienionego, znacznie rozszerzonego i zaopatrzonego w dwa słowniczki — tylko 1'60 zł., przesyłka 25 gr. Do nabycia w Administracji „**Pola Esperantista**“, Kraków, Lubicz 34. (Konto PKO 406.660) lub w „**Naukowym Kole Esperanckim**“, Bydgoszcz, plac Wolności 9. (Konto PKO 141.787).

R E C E N Z O J

M. ROLLET DE L' ISLE. Skribado kaj Prononcado de la personaj kaj lokaj nomoj. 24-paĝa broŝuro, eldonita en Parizo.

Sur la titolpaĝo presigis la aŭtoro kiel moton interalie jenan frazon de Zamenhof: „En la lingvo internacia oni devas cbei sole nur la logikon...“

Sed diskutante pri la skribado de la personaj kaj lokaj nomoj en Esperanto, ni povas kun sama praveco citi la sekvantan opinion, kiun esprimis la Majstro en sia „Respondo 47“ publikigita en la Oficiala Gazeto, III. 1911. p. 291. pri la nomoj de landoj. Jen ĝi: „Ĉar la tuta esenco de lingvo estas bazita antaŭ ĉio sur interkonsento, tial komuna ĝisnuna uzado devas ludi en lingvo pli gravan rolon, ol seke teoria logikeco“.

Kial mi aludas tiun frazon? Ĉar sro M. Rollet de l' Isle pledas es sia verketo por absoluta logikeco en la skribado kaj prononcado de nomoj, asertante, ke ĝis nun la esperantistoj posedas neniun tiurilatan regulon. La aŭtoro starigas jenajn du principajn regulojn:

I. **Skribado.** Ĉiuj personaj, lokaj, antikvaj kaj modernaj nomoj estas skribataj laŭ sia originala formo, t. e. laŭ sia

nacilingva ortografio per la esperanta alfabeto.

II. **Prononcado:** La nomoj, skribataj kiel ĵus dirite, estas prononcataj kiel esperantaj vortoj; aŭ laŭ alia prononcado konata de la interparolantoj, ekzemple la originala“.

La strikta aplikado de la suprecititaj reguloj en la praktiko devas kaŭzi se ne konfuzon, do almenaŭ sufiĉe gravajn malfacilaĵojn, kiujn cetere la aŭtoro ŝajnas antaŭvidi, ĉar li mem malsimpligas siajn regulojn per aldono de parte esceptaj parte suplementaj reguletoj.

La reguloj pri ortografio de personaj kaj geografiaj nomoj fiksitaj de A. Zakrzewski en lia gramatiko de la lingvo Esperanto (Varsovio 1907) estas pli alkonformigitaj al bezonoj de praktika vivo, ĉar ili ne tro malproksimiĝas de metodoj uzataj en la naciaj lingvoj.

Jen liaj reguloj:

a) personaj kaj geografiaj nomoj, devenantaj el lingvoj, kiuj uzas latinan alfabeton, estu skribataj laŭeble en la sama formo, kiun ili havas en propraj lingvoj. (ekz. Bordeaux, Zürich, Sheffield,

Praha, Lafontaine, Schiller, Byron, Vrchlicky...)

b) personaj kaj lokaj nomoj kiuj en siaj originalaj lingvoj estas skribataj per alfabeto alia ol latina: serba, rusa, bulgara, hebrea, japana k. t. p. estu esprimataj laŭeble fonetike helpe de esperanta alfabeto (ekz. Ŝčavinskij, Voronjeĵ, Ruščuk, Erec, Fujijama...)

c) nomoj de kelkaj pli konataj personoj kaj lokoj de kategorio a) estas prononcataj kaj skribataj kiel esperantaj vortoj (ekz. Vaŝingtono, Homero, Mahometo, Nerono, Parizo, Londono, Genevo, Varsovio...) La samo koncernas la mondpartojn: Eŭropo, Azio, Aŭstralio; la landnomojn: Francujo, Polujo, Hispanujo...

Se ni komparas la regulojn proponatajn de sro Rollet de l' Isle kun la principoj, fiksitaj de Zakrzewski, ni sentas nin pli altirataj de tiuj ĉi lastaj ĉar „komuna ĝisnuna uzado devas ludi en lingvo pli gravan rolon, ol seke teoria logikeco“...

Finante la recenzon, mi devas ankoraŭ atentigi la aŭtoron pri neĝusta uzo de la adjektivoj „Atlantika“ kaj „Arktika“ sur la paĝo 22. Preferinda estas la formo „Atlanta“ des pli, ke ĝi estas Zamenhofa vorto, (vidu Fund. Krest. p. 205. lin. 29.) kaj „Arkta“, kiun ni trovas en la vortaro de Kabe.

Napoleono.

LIV SANDBERG. Norvega Kantareto. Eldonita de Norvega Esperantista Ligo. Oslo 1936.

La kantareto enhavas 35 poeziaĵojn, sed ne ĉiuj pravigas la titolon, ĉar 11 kantoj havas nenion komunan kun la norvega literaturo. Inter tiuj lastaj ni trovas esperantajn, svedajn, danan, hungaran k. a. kantojn. La norvegaj kantoj havas ian specialan, malfacile difineblan ĉarmon, kaj respegulas bonege la spiriton de norvega popolo.

La tradukoj estas el lingva vidpunkto preskaŭ senriproĉaj.

Napoleono.

DELFI DALMAU. Ilustrita Lernolibro de Esperanto por praktika komenca kurso. Prezo: 1 angla ŝilingo.

Por kompreni la metodon, uzitan de la aŭtoro, oni devas atenti la noton post la oka leciono, en kiu li turnas sin al la estonta profesoro, gvidonta kurson sur bazo de lia lernolibro. „...Esperanto estas hodiaŭ vivanta lingvo. Oni devas lerni kaj lernigi ĝin, unue, praktike, kiel la gepatroj lernigas la infanojn paroli.

Post la baza kaj vivanta parolata lingvo, venu la gramatiko kaj la vortaro...“

Jen la ideoj de la aŭtoro pri plej ĝusta sistemo de instruado de nia lingvo. Ili estas nek novaj nek originalaj, kaj la unua ilustrita lernolibro de Esperanto aperis ankoraŭ antaŭ 25 jaroj. Verkis ĝin Th. Cart, kaj eldonis sub la titolo „Instruado de Esperanto per bildaro“. (Paris. Presa Esperantista Societo).

La lingvo de s-ro Dalmau estas preskaŭ perfekta, kaj la stilo povus esti nomata modela, se en la verketo ne troviĝus kelkaj malglataĵoj kaj neĝustaĵoj. Mi ne povas citi la rimarkitajn malkorektaĵojn laŭ la paĝoj, ĉar la aŭtoro forgesis bedaŭrinde numeri la paĝojn...

Jen la listo de neĝustaĵoj:

Unua leciono: La pronomon „kiu“, la numeralon „unu“ kaj la artikolon difinitan „la“ citas la aŭtoro en la rubriko „adjektivoj“.

Kvara leciono: „Hieraŭ mian amikon Petro“. Devas esti „Petron“.

Kvina leciono: „La kraĵono kaj la plumo taŭgas por skribi“. Preferinda estas la esprimo „por skribado“.

Oka leciono: „Kaj nun ili eĉ defendas, ke virinoj devas labori“. Anstataŭ „defendas“ devas esti „pledas“.

Naŭa leciono: (sur „u“ de la vorto „naŭa“ mankas bedaŭrinde supersigno). „Aliaj metaloj estas ŝtalo, kupro, plumbo, lado...“ Lado ne estas metalo, sed metalajo...

Deka leciono: „Por rakonto aŭ pridiro“. Anstataŭ „pridiro“ pli ĝusta estus la vorto „priparolo“.

Dek-dua leciono: „Dro Zamenhof, kiu estis genia animo...“ La aŭtoro konfuzis la ideon „animo“ kun la koncepto „spirito“.

Antaŭlasta paĝo: la esp. vorton „kontraŭe“ tradukas la aŭtoro per „tandis“ (france) kaj „while“ (angle). La traduko estas erara, ĉar „kontraŭe“, kiu en Esperanto havas la sencon de „en kontraŭa maniero“, signifas en franca lingvo „au contraire“ kaj en la angla „on the contrary“.

Lasta paĝo: „Mendoj estas servotaj...“ Eraro el gramatika kaj stila vidpunktoj, ĉar devas esti „Mendoj estos efektivigataj (plenumataj)...“

„Gvido por la profesoro“. Preferinda estas la esprimo „indikoj“ aŭ „instrukcio“.

„Ruĝo plumo“ — preseraro. Devas esti „ruĝa“.

„Fonetikaj privataĵoj“... Certe volis la aŭtoro diri „apartaĵoj“.

Napoleono.

NOVAJOJ EL ESPERANTUJO

Laŭ iniciato de Esperanta Brazila Ligo, kies prezidanto estas s-ro **Alberto Conto Fernandes** kaj sekretario **Dro Luiz Porto Carreiro Netto**, okazos la 10. de novembro 1936. la 9-a Brazila E-Kongreso. La komitato de la Kongreso invitis prof. Dron Odo Bujwid el Kraków kaj turnis sin samtempe al Pola Ministerio

de Eksteraj Aferoj kun la peto plifaciligi al la profesoro la partoprenon en la Kongreso.

Sekvante la inviton de brazilaj samideanoj prof. O. Bujwid forvojaĝis Brazilon, ensipiĝinte la 20. de oktobro k. j. en Gdynia.

NOVA VENKO KAJ NOVA KONKURSO

Fremdultrafika Asocio de Oslo (ĉefurbo de Norveglando) ĵus konsentis aranĝi internacian konkurson, similan al tiu aranĝita de la nederlanda unuiĝo A. N. V. V.:

En la semajna organo de la Asocio, „Oslo denne uke“ (Oslo dum tiu ĉi semajno) estis en la unua semajno de ok-

los 4-persona komitato, en kiu la Oslo-gazetaro havos reprezentanton. Entute la konkurso forte antaŭenpuŝos la Esp.-movadon en Norveglando.

Ĉiu esperantisto partoprenu! Ni montru al tiu grava Fremdultrafika Asocio ke Esperanto utilas!

Nacia Teatro en Oslo.

tobro publikigitaj 3. Esp.-lingvaj artikoloj pri Oslo, el kiuj oni devas — ĝis la 31. januaro — ion traduki en nacian lin-

UEA-delegitoj, gazetredakcioj, Esp.-grupoj kaj unuopaj esperantistoj: Jam nun petu la konkurson numeron (kun ar-

gvon kaj aperigi en kiel eble plej multaj gazetoj.

La Asocio disponigas 5 valorajn premiojn.

De la koncerna numero de „Oslo denne uke“ estos presataj, krom la ordinara eldonkvanto, 8.000. ekz. por dissendo okaze de la konkurso. La rezultoj kontro-

tikoloj kaj kondiĉoj de la Asocio: REI-SETRAFIKKFORENINGEN, Egertorvet, Oslo, Norveglando. Indiku kiom da ekzempleroj vi bezonas. Ni ekspedos unue al la unuaj petintoj.

Ĉiuj Esperanto-gazetoj estas petataj represi.

SOLVITA PROBLEMO.

Pri kio ne kuraĝis sonĝi la unuaj pioniroj de Esperanto, fariĝis nun realaĵo. Pli kaj pli laŭtiĝas la voĉoj en diversaj landoj: „Esperanto en la lernejoj“. La esperantistaro komencas kuraĝe sieĝi la fermitajn pordojn de la lernejoj, por doni al sia posteularo unu komprenilon por internaciaj rilatoj, indan je nia moderna epoko, kaj forigi de ĝia ŝultro la malbenitan ŝarĝon, kiun alportas lernado de multaj lingvoj. En kelkaj landoj oni jam pridebatis la eblon eldoni lernolibron por infanoj kaj verki porinfanan literaturon. Fronte de tiuj ĉi klopodoj staris la Federacio de lab. esp. en la regiono de la nederlanda lingvo, kiu pasintjare kunigis en siaj kursoj pli ol 500 infanojn kaj laŭ la perspektivo en la nuna sezono ĝi atingos verŝajne duoblan nombron da junaj adeptoj por Esperanto. La Federacio, metita jam nunjare antaŭ tuja solvo de la problemo, klopodis trovi la plej praktikan vojon kaj atentinte ĉe tio ne nur nederlandan, sed ĉiulandan bezonon je tiu ĉi kampo, ĝi prezentas al la esperantistaro lernolibron por infanoj, verkitan de instruistino A. Rebers kaj ankaŭ internacie uzeblan. La unua volumo de tiu ĉi ilustrita lernolibro enhavas 40 lecionojn kaj aperis je la 1-a de septembro en la presita infangazeto „La Vojo“, ĉiumonate kun 4 lecionoj.

Al eksterlandaj instruantoj la Federacio disponigas senpage esperantan gvidilon kaj esp. tradukon de la nederlandlingvaj ekzercoj, por ke oni povu traduki ilin en sian gepatran lingvon.

La infangazeto „La Vojo“ havas por instruantoj duoblan valoron, ĉar krom la lecionoj ĝi prezentas internacian legaĵon por komencantoj kaj progresintoj.

Abonprezo por tuta jaro (12 n-roj, po 8 pĝ) kostas nur f. O. 65 aŭ 5 internaciaj respondkuponoj. Por 1. n-ro, oni sen-

du 1 respondkuponon. Adreso por abono (kun antaŭpago): Postbus W. 6, Amsterdam-West, Nederlando.

ESPERANTA KLUBO LJUBLJANA.

Ljubljana, aŭgusto 1936.

Estimata samideano!

La fremdultrafika sekcio de Ljubljana komunumo ĵus eldonis novan prospekton esperantlingvan pri la urbo. Estas tio jam la tria tiurilata oficiala eldonaĵo. Ĉe la prospekto kunlaboris la anoj de nia klubo, kiu tradukis ĝin.

Tiu nova prospekto ne estas dissendata laŭ la ĝisnuna maniero, pere de nia klubo, sed oni ricevos ĝin direkte de la eldonisto mem.

Gesamideanoj, montru, ke Vin interesas tiu oficiala rekono de Esperanto. Skribu karton aŭ leteron kaj petu la plej novan prospekton de Ljubljana.

Adresu la korespondaĵojn al:

„Tuiskoprometni svet mesta Ljubljane, LJUBLJANA.

Auerspergova palaĉa. Jugoslavio.
Antaŭdankon, samideanajn salutojn!
Esperantistoj de Ljubljana.

Por la esperantistaj radio-amatoroj, ekzistas speciala gazeto „Internacia S.O.S. Bulteno“. Ĝi aperas ĉiumonate kaj ĉumvintro ĉiadusemajne. Ĝi anoncis la programojn de ĉiuj esperantistaj radio-elsendoj tag-po-tage.

Oni povas peti senpagan specimenon de la redaktanto ALGLAVE M., 150. rue Cronte-Voye, BLANC-MISSERON, Nord, Francujo.

JARABONO: Francujo kaj landoj aliĝintaj al Interkonsento de Stockholm: 9 fr. fk. aŭ 6 respondkuponoj.

Aliaj landoj: 12 fr. fk. aŭ 9 respondkuponoj.

Nia gazeto estos senpage sendita al ĉiuj, kiuj abonigos kvar s-anojn al nia or-

gano. Do, se oni varbus kvin novajn legantojn, oni pagus nur al ni kvar abonojn kaj la bulteno estos sendita al la kvin semideanoj.

Kompreneble informoj pri la esperantistaj radiodissendoj estas ĉiam plezure ricevataj.

Anoncoj estas akceptataj ankaŭ volente.

VARBU LEGANTOJN AL „INTERNACIA S. O. S. BULTENO“!

La esperantisto havos la radiodissendon, kiuj ili meritos!

NOVA JAPANA JURNALO EN ESPERANTO.

(ap.) Tokio PAT. Komencis tie ĉi aperadi nova ĵurnalo literatura-sciencia en la esperanta lingvo, sub titolo: „Orienta Kulturo“, eldonata de Societo de Orienta Kulturo. La interesa enhavo de la unua numero konsistas el artikoloj: „Origino de Ĉina Civilizacio“, verkita de la fama verkisto japana-esperanta Kijo Cujuki, „Skizo pri Aino-Literaturo“, verkita de Masami Igarasi, kaj artikolo pri masko uzataj en malnovjapanaj dramoj, verkita de Fuk. Tamura. La artikolo estas ilustrita per 12. fotoj, maskoj.

Adreso de la Redakcio: Societo de Orienta Kulturo, Tokio, Komagome Dozaka 228.

(Esperanta Oficejo Gazetara)

La Esperanta Oficejo Gazetara, post mallonga tempo komencos aperigadi konstantan esperantlingvan bultenon gazetararan por la esperanta gazetaro en la tuta mondo. Redakcioj kaj ĵurnalistoj, kiuj deziras ricevi la bultenon, estas petataj ĝin ekpostuli.

LA BULTENO ESTOS SENDATA TUTE SENPAGE.

La Esperanta Oficejo Gazetara sin turnas al ĉiuj esperantaj gazetoj, ĵurnalistoj kaj aliaj volontuloj pri alsendo de esperantaj gazetoj kaj aliaj eldonaĵoj same pri alsendo de novaĵoj pri la esperanta movado.

La Esperanta Oficejo Gazetara liveras senpage materialon pri Polujo kaj la esperanta movado en Polujo.

Adreso: Antoni Pisarski-Woydakowski, Direktoro de la Esperanta Oficejo Gazetara, Warszawa I., poŝtkesto 408, P o l l a n d o.

LUDMILA JEVSEJEVA.

K I A L ?

Al pasintec' nin ligas rememoroj,
En travivaĵoj ĉiamantas ĉarm';
Ne plu vualas okulpardon larm',
Jam forgesita: maljustec', doloroj.

En hodiaŭo ni senĉapaj iras,
En penskoloroj floras iluzi',
Fabelan landon naskas fantazi'...
Sed kial ni realon ne admiras?

Riga, 1936.

ABONU MEM KAJ VARBU POR „POLA ESPERANTISTO“! VI LEGOS ĈIAM INTERESAJN NOVAĴOJN PRI LA LANDO DE JUBILEA KONGRESO!

UWAGA!

Wszelkie wpłaty abonamentu miesięcznika „Pola Esperantisto“ uskutecznić można na konto PKO Nr. 406.660 lub przekazem rozrachunkowym, kartoteka Nr. 29. co zaoszczędzi wpłacającym koszty przesyłki.

PRENUMERATA: rocznie zł. 8.—, półrocznie zł. 4.— Dla Towarzystw i grup esper. rocznie zł. 6.— Zagranicą: 5 fr. sw. Numer pojedynczy zł. 0.70. podwójny zł. 1.40.

OGŁOSZENIA: 1/2 strony zł. 80.— 1/4 strony zł. 15.— 1/8 strony zł. 10.— Korespondencja: małe ogłosz. z 10 słów (prócz adresu) zł. 1.—

PRZEKAZ ROZRACHUNKOWY, KARTOTEKA NR. 29. —

ABONO: jare zł. 8.—, duonjare zł. 4.— Por societoj kaj grupoj esperantistaj jare zł. 6.— Eksterlande 5 sv. fr. Aparta numero zł. 0.70 duobla zł. 1.40.

ANONCOJ: 1/2 paĝo zł. 80.— 1/4 paĝo zł. 15.— 1/8 paĝo zł. 10.— Korespondado: anonceto de 10 vortoj (krom adreso) zł. 1.—

KONTO P. K. O. NR. 406.660.

REDAKCIO KAJ ADMINISTRACIO: KRAKÓW, LUBICZ 84.

